

Posudek vedoucího bakalářské práce

Sára Perutková, *Mezi uměním a vandalismem Reflexe writerů a projevy Graffiti subkultury v Troji a Holešovicích*, Praha FHS UK 2024, 92 stran

Bakalářská práce Sáry Perutkové postihuje oblíbené téma, jež se rozprostírá mezi studii subkultur a perspektivami na sociální re/produkcí prostoru – projevy a reflexe praxe i ideového světa Graffiti. Pro svůj výzkum Sára zvolila kombinaci mapování a zúčastněného pozorování graffiti projevů v oblasti Troji a Holešovic s polostrukturovanými rozhovory s celkem deseti pražskými writery. Výzkumné otázky byly následující:

- 1) Jaké projevy graffiti tvorby se vyskytují v Troji a pražských Holešovicích?
- 2) Jak je writery reflektována praxe, společenská pozice i ideje graffiti subkultury, a to jak uvnitř subkultury, tak ve vztahu k většinové společnosti?
- 3) Jakým způsobem se pod vlivem praxe writerů i dohledu dominantní společnosti proměňuje graffiti ve fyzickém prostoru pražských Holešovic a Troji?

Vzhledem k této metodické výbavě i autorčinu výzkumnému úsilí se jedná o práci s potenciálem rozšířit a obohatit dosavadní vědění.

Práce vznikala více než rok. Je nutno zdůraznit, že se Sárou byla radost spolupracovat, neboť postupovala svědomitě, pro-aktivně, reflexivně a především samostatně, což je na výsledné podobě práce patrné. Velmi oceňuji také elán, s jakým se vrhla do rozhovorů s writery, díky čemuž vytvořila nesmírně zajímavou a obsažnou sadu dat vypovídající o myšlenkovém světě některých členů subkultury. V neposlední řadě bych chtěl vyzdvihnout i to, jak Sára příkladně přistupovala k finalizaci práce.

Z formálního hlediska se jedná o práci zdařilou, jasně strukturovanou. Text je čtivý a na poměry bakalářek poměrně obsáhlý. Literatura je citována i odkazována v souladu s citačním územ. V práci se občas vyskytne gramatická chyba, není to ale nic, co by nějak narušovalo – jinak nadstandardní – formální povahu práce.

Práce srozumitelně a adekvátně představuje i průběh výzkumu, zvolené metody a etiku. Sára používá relevantní literaturu a reflektuje základní dilemata výzkumu. Oceňuji také ucelený soupis a pasportizaci informátorů výzkumu. Samotný vzorek informátorů pak pro prostředí graffiti trpí jedním typickým neduhem – mezi informátory není žádná žena. Důvody tohoto faktu ovšem Sára jasně osvětluje prostřednictvím toho, jak vzorek konstruovala a jaké nástrahy musela řešit. Jediným úskalím metodologické práce, které se následně prolíná celou empirickou částí, je ustavení analytického vztahu mezi daty z lokálního pozorování v Troji a Holešovicích a prostorově těžko ukotvitelnými reflexemi writerů. Tohoto problému si ovšem Sára byla vědoma, a proto induktivně přistoupila k mírné reformulaci výzkumných otázek v průběhu analýzy a psaní empirické části

Jako teoretické zázemí si Sára zvolila vhodnou kombinaci koncepcí sociální produkce prostoru a „Right to write a city“ z pera Lefebvra (1991) a Zienlencova, (2017) se dalšími pohledy na městské subkultury – především „silent society“ (MacDonald 2001). Tyto koncepty byly následně doplněny ještě o příbuzný koncept „secret society“ (Simmel a aktuálně Truong 2018) a také Scottovu infrapolitiku (1990). I přesto, že zejména koncept infrapolitiky zůstává vysvětlen spíše povrchově, pomáhá tato výbava Sáře vytvořit plastický obraz graffiti jako

souboru idejí, praxí i tenzí, který je v dialektickém vztahu nejen se společností, ale právě i městským prostorem.

V obsažné empirické části Sára srozumitelně představuje nejdříve terén a jeho části v Troji i Holešovicích. Z popisu je patrné, že autorka místo pečlivě prochodila a strávila zde hodně času, což je doplněno i obrazovými přílohami. Za analyticky nejcennější část práce pak považuji pasáže analyzující reflexe writerů, které mimo výpovědní hodnoty navíc poměrně dobře komunikují s teoretickými východisky. Tyto podkapitoly (3.2 – 3.5) odkrývají mnohá témata, která plasticky ilustrují současné pojmání postavení graffiti jak dovnitř komunity, tak ve vztahu v většinové společnosti.

Abych jen nechválil, musím podotknout, že některé pasáže empirické části by rozhodně zasloužily hlubší interpretaci / důraznější kritickou perspektivu – třeba v kontextu infrapolitiky Sára nechala spíše stranou především politické projevy/rozměry graffiti/tagů v lokalitách i ve výpovědích writerů. Podobně je jen letmo nastíněna již zmiňovaná genderová či environmentální perspektiva. Jinými slovy empirický důraz je kladen spíše na implicitní politické nebo zdánlivě apolitické rozměry graffiti (adrenalin, zábava, umění) ve vztahu k proměnám a sekuritizaci veřejného prostoru. Druhým problémem, jehož si ovšem Sára byla po celou dobu analýzy vytvořených dat vědoma, je problematická povaha propojení dat z terénu se spíše obecnými a těžko lokalizovatelnými reflexemi writerů. Tento nesoulad na některých místech vyvstává na povrch především tím, že empiricky silněji působí právě pasáže s rozhovory a terén v nich musíme často spíše hledat. Na mnoha dalších místech se Sáře nicméně podařilo tento nesoulad obejít (propojením reflexí s konkrétními korespondujícími projevy v terénu, citace z go-along rozhovorů s writerem přímo v terénu apod.).

Tyto převážně reflektované nedostatky však nic nemění na tom, že bakalářská práce Sáry Perutkové je nesporně cenným příspěvkem k současnému zkoumání writerů a jejich myšlenkového světa. Autorka zkrátka samostatně realizovala výzkum v ne zcela jednoduchém terénu a vytvořená data adekvátně a obsažně přetavila do koherentního textu.

Z výše uvedených důvodů Sářinu práci navrhuji k obhajobě s hodnocením výborně.

V Praze 1. 2. 2024

Michal Lehečka

.....